

Η ερευνητική δικτύωση των ελληνικών οργανισμών στον τομέα του περιβάλλοντος στα ευρωπαϊκά Προγράμματα Πλαίσιο

Επίκουρος Καθηγητής ΕΜΠ Άγγελος Τσακανίκας, Ερευνητής Γεώργιος Σιώκας,
Ερευνητής Δρ. Ευάγγελος Σιώκας

Εργαστήριο Βιομηχανικής και Ενεργειακής Οικονομίας, Σχολή Χημικών Μηχανικών
ΕΜΠ

Η εργασία αυτή στοχεύει στην απεικόνιση και στη σύγκριση των βασικών χαρακτηριστικών των δικτύων ερευνητικών συνεργασιών που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Πλαίσιο (Framework Programmes) στον τομέα του Περιβάλλοντος.

Η εργασία εντάσσεται σε ένα θεωρητικό ρεύμα μελέτης των συνεργασιών σε E&A, οι οποίες έχουν ενταθεί ως φαινόμενο τις τελευταίες τρεις δεκαετίες. Πρόκειται για συνεργασίες που μπορεί να λάβουν διάφορα χαρακτηριστικά, σε εθνικό, και διεθνές επίπεδο, να αναπτυχθούν μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημίων, με δημόσια ή/και ιδιωτική χρηματοδότηση, σε προανταγωνιστικό επίπεδο ή ακόμα και σε επίπεδο ανάπτυξης τελικού προϊόντος. Με δεδομένη τη σημαντική αύξηση τέτοιου τύπου συνεργασιών τα τελευταία χρόνια, η εμπειρική μελέτη αυτών σχετίζεται με την ενδυνάμωση των σχέσεων των επιχειρήσεων με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα, τη δημιουργία δικτύων αριστείας ανάμεσα σε ακαδημαϊκούς φορείς, το εύρος των διαφορετικών τεχνολογικών περιοχών και κλάδων στους οποίους πραγματοποιούνται συνεργασίες, η επίτευξη ή μη των στόχων που έχουν τεθεί κατά την υλοποίηση της συνεργασίας, κτλ.. Αλλά και σε επίπεδο χάραξης και άσκησης δημόσιων πολιτικών έχουν ενισχυθεί αντίστοιχες πρωτοβουλίες. Στο πλαίσιο αυτό, οι κυβερνήσεις έχουν αντιληφθεί την ανάγκη υποστήριξης της διαδικασίας αυτής με την ανάπτυξη και προώθηση κατάλληλων μηχανισμών, ενισχύοντας τα μέτρα προώθησης της συνεργατικής E&A τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα Προγράμματα Πλαίσιο αποτελούν από το 1984 έναν από τους βασικούς πυλώνες της Ευρωπαϊκής επιστημονικής και τεχνολογικής ανάπτυξης, ολοκλήρωσης και σύγκλισης.

Στο πλαίσιο αυτής της εργασίας επιχειρείται η συγκριτική ανάλυση της ευρύτερης θεματικής περιοχής του Περιβάλλοντος (FP7-ENVIRONMENT, LIFE, ENVNGOC, κτλ) με τη βοήθεια της ανάλυσης κοινωνικών δικτύων (social network analysis). Τα δίκτυα ερευνητικών συνεργασιών που διερευνώνται γίνονται κατανοητά ως σχέσεις συνεργασίας στις οποίες εμπλέκονται ένα πλήθος διαφορετικών φορέων, όπως επιχειρήσεις, πανεπιστήμια, κυβερνητικές υπηρεσίες και ερευνητικά εργαστήρια. Η ενδυνάμωση των συνεργασιών μεταξύ των διαφορετικών φορέων προς όφελος της περιβαλλοντικής πολιτικής που ακολουθεί η Ευρώπη, έχει άλλωστε ενταθεί τα

τελευταία χρόνια και μάλιστα φαίνεται να αποτελεί μία από τις βασικότερες δράσεις όλων των Προγραμμάτων Πλαίσιο.

Μεθοδολογικά θα χρησιμοποιηθεί η τεχνική της ανάλυσης κοινωνικών δικτύων (socialnetworkanalysis,) και θα χρησιμοποιηθούν στοιχεία από βάσεις δεδομένων (STEPtoTJVs, CORDIS, ΕΛΚΕ) που περιλαμβάνουν λεπτομερείς πληροφορίες για τις ερευνητικές συνεργασίες που έχουν χρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσα από τα Προγράμματα Πλαίσιο στην επιλεγμένη θεματική περιοχή. Στόχος είναι να επιχειρηθεί ο εντοπισμός, η περιγραφική απεικόνιση και η σύγκριση των δικτύων που έχουν σχηματιστεί, η χαρτογράφηση των ροών γνώσης ανάμεσα στους εμπλεκόμενους φορείς καθώς και η αξιολόγηση των συνεργασιών αυτών ως προς το εύρος και την ένταση της δικτύωσης που επιτυγχάνεται.

Μία προκαταρκτική ανάλυση φανερώνει ότι το σχηματιζόμενο δίκτυο εμφανίζει ιδιαίτερα μεγάλη συνεκτικότητα που μάλιστα ενισχύεται μέσα στο χρόνο, ενώ φαίνεται να δομείται γύρω από ένα πυρήνα κεντρικών φορέων. Τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα φαίνεται να έχουν πιο ενεργό και κυρίαρχο ρόλο και στα δίκτυα αυτά συντονίζοντας την ερευνητική δραστηριότητα, ωστόσο υπάρχουν σημαντικές επιχειρήσεις που φαίνεται να συμμετέχουν για να διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση των εξελίξεων και έχουν τη δυνατότητα να είναι στον πυρήνα των εξελίξεων.

Λέξεις Κλειδιά: Ανάλυση Κοινωνικών Δικτύων, Ερευνητικές Συνεργασίες, Προγράμματα Πλαίσιο

Θεματική Περιοχή: Περιβάλλον